

Externe reflectie Facility management

Datum	Vrijdag 17 mei 2019
Commissie	
Voorzitter	- Peter Van Petegem, gewoon hoogleraar onderwijswetenschappen, Faculteit Sociale Wetenschappen Universiteit Antwerpen
Commissieleden	- Tamara Agatz, docent opleiding Facility Management Rotterdam en Instituut voor de Gebouwde Omgeving - Frank Geets, administrateur-generaal facilitair bedrijf Vlaanderen - Machteld Van den Bogaerd, opleidingshoofd Bedrijfsmanagement en Office management Odisee Aalst - Maxime Leurquin, alumnus opleiding Bedrijfsmanagement Odisee, student KU Leuven
Verslaggever	- Els Alaerts, medewerker dienst Kwaliteit en Beleid Odisee
Opleiding	
Directeur	<u>Speeddating + groepsgesprek</u> : Luk Schoofs
Opleidingshoofd	<u>Speeddating + groepsgesprek</u> : Abigail Swillens (afwezig wegens ziekte)
Docenten	<u>Speeddating + groepsgesprek</u> : - Johan Ryckx - Evelyne Bossaert - Annemie Van Hecke <u>Groepsgesprek</u> : - Marjorie Rosseel - Femke Veeckman - Lieve Blondeel - Veerle De Smedt
Studenten	<u>Speeddating</u> : - Faye Van Troys - Sena Hulbosch <u>Groepsgesprek</u> - Anton Plovyt - Valerie Cours
Werkveld/alumni	<u>Speeddating + groepsgesprek</u> : - Laurent van Leynseele <u>Groepsgesprek</u> - Celine Bastien

1. Inleiding

De externe reflectie kadert in de bewaking van de opleidingskwaliteit in eigen regie binnen Odisee: het zogenaamde ASTOR-traject (**A**udit, **S**tuadmateriaal, **T**oetscommissie, **O**pleidingsevaluatie en **R**eflectie). De externe reflectie sluit het ASTOR-traject af. Daarbij wordt door een onafhankelijke commissie, onder supervisie van de cel kwaliteitszorg van de VLUHR, nagegaan of de praktijk van de opleiding beantwoordt aan de visie van de opleiding, in overeenstemming is met de missie en speerpunten van Odisee en spoort met een aantal kwaliteitscriteria.

De externe reflectie vindt plaats gedurende één dag en omvat volgende elementen:

- ✓ **Deskresearch** waarbij de commissieleden de kwaliteitsfiches van de opleiding en het daarbij horende stavingsmateriaal doornemen.
- ✓ **Speeddating** waarbij de commissieleden tijdens vier individuele gesprekken vragen kunnen stellen aan een vertegenwoordiger van het beleid, van docenten, van studenten en van het werkveld/de alumni.
- ✓ Een **groepsgesprek** tussen de commissie en vertegenwoordigers van de opleiding (beleid, docenten, studenten, werkveld/alumni).
- ✓ Een **afsluitend overleg** waarbij de commissie per kwaliteitskenmerk de belangrijkste conclusies noteert.
- ✓ Een **afronde moment** waarbij de belangrijkste bevindingen worden meegedeeld aan het opleidingshoofd, de studiegebieddirecteur en de teamleden.

Het voorliggend rapport bevat voor vijf kwaliteitskenmerken de belangrijkste bevindingen van de commissie en een aantal tips voor de toekomst. Afrondend benoemt de commissie een goede praktijk die door de leden bijzonder werd gewaardeerd en legt ze een kritische vraag voor waarmee de commissie de opleiding wil uitdagen.

Het verslag van het groepsgesprek van de commissie met de vertegenwoordigers van de opleiding is als bijlage toegevoegd.

2. Rapportering per kwaliteitskenmerk

1-Profiel, leerresultaten en curriculum

Kwaliteitskenmerk
<p>De opleiding heeft een duidelijk, specifiek profiel dat aansluit bij de onderwijsvisie van het studiegebied evenals bij de missie en de strategische speerpunten van de instelling. Uit de acties van het Strategie- en werkingsplan en ander informatief of demonstratief materiaal (o.a. verslagen van het kernteam) blijkt dat de opleiding essentiële elementen uit de onderwijsvisie in de onderwijspraktijk realiseert.</p> <p>De leerresultaten van de opleiding vormen een heldere en specifieke invulling van de internationaal en landelijk gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten. De leerresultaten zijn geconcretiseerd in kerndoelen, gekoppeld aan opleidingsonderdelen en met het nagestreefde beheersingsniveau zoals beschreven in het competentiemodel van Odisee. Dit is verifieerbaar in de ECTS-fiches en in een matrix waar de relatie tussen de kerndoelen van de opleiding en de opleidingsonderdelen zichtbaar wordt.</p> <p>Het curriculum van de opleiding sluit aan bij de meest recente ontwikkelingen in het vakgebied, in het werkveld en is maatschappelijk relevant. In het studiemateriaal van de kerndisciplines van de opleiding komen actuele vakinhouden aan bod. De betrokkenheid van het werkveld bij de evaluatie en ontwikkeling van het curriculum is gedocumenteerd (o.a. verslagen van de resonantieraad, de focusgesprekken met docenten over structurele interactie met het werkveld). De impact van resultaten en activiteiten uit onderzoek en dienstverlening op het onderwijs worden exemplarisch aangetoond.</p>

De breedte van het profiel wordt zowel door het team als door studenten en alumni als positief ervaren. De niveaoverschuiving van operationeel naar tactisch-strategisch niveau wordt verder geïmplementeerd en zal de opleiding inhoudelijk sterker maken. Uit de gesprekken blijkt dat een aantal vernieuwende elementen al impliciet aanwezig zijn, maar deze zijn nog niet zichtbaar in de documenten. De opleiding werkt een voorstel tot nieuw curriculum uit.

Tips voor de toekomst

- ✓ De commissie adviseert de opleiding om de sterke elementen, die nu vooral impliciet aanwezig zijn, te formaliseren en te documenteren. De opleiding kan op die manier meer in control komen over de eigen onderwijscyclus en dit niet alleen reactief, maar ook proactief en met een planning op langere termijn.
- ✓ De commissie adviseert de opleiding om te werken met persona en beroepsrollen om het profiel en de eigenheid van de opleiding en van het curriculum te beklemtonen.

2-Onderwijsleeromgeving en evaluatie

Kwaliteitskenmerk

De onderwijsleeromgeving stimuleert de studenten om een actieve rol te spelen in het leerproces en draagt bij tot een vlotte studievoortgang. Aansluitend op het assessment van het **studiemateriaal** door studenten zijn er, waar nodig, verbeteracties opgestart. Uit de inventaris van de **didactische werkvormen** blijkt een variatie en een afstemming op de opleidingsfasen. Een exemplarische **showcase** toont de aansluiting van de leeromgeving bij de diversiteit in de studentenpopulatie, de talentontwikkeling van studenten en de interactie met het werkveld. Uit de **opleidingsevaluatie door studenten** blijkt algemene tevredenheid over de onderwijsleeromgeving.

De beoordeling van studenten weerspiegelt het leerproces en concretiseert de beoogde leerresultaten. De **inventaris van evaluatievormen** in de opleiding toont een variatie die recht doet aan diverse leerstijlen in de studentenpopulatie. De opleiding realiseert een adequate verhouding tussen **ontwikkelingsgerichte feedback** (formatief) en **eindbeoordeling** van studenten (summatief). Uit de verslagen van de toetscommissie blijkt dat **niveau 6** werd behaald en dat andere aanbevelingen van de **toetscommissies** worden opgevolgd.

De opleiding investeert in de onderwijsleeromgeving, maar nog niet altijd op een geëxpliciteerde manier. Over het algemeen worden eerder klassieke werkvormen gebruikt, maar de aanzet tot projectmatig werken is aanwezig. Doorheen de opleiding komen verschillende evaluatievormen aan bod. De aanbevelingen van de externe toetscommissies werden goed opgevolgd. De criteria voor stage en bachelorproef zijn duidelijk.

Tips voor de toekomst

- ✓ De commissie stelde vast dat de aanzet tot projectmatig werken aanwezig is, maar het is aangewezen die meer zichtbaar te maken in het curriculum. Daaraan gekoppeld is het aangewezen de 'beroepsproducten' die studenten doorheen de opleiding opleveren (bv. beleids- of adviesnota, planning, begroting, ...) duidelijk te definiëren.
- ✓ De commissie adviseert de opleiding een evaluatiebeleid op langere termijn uit te werken.
- ✓ Het stimuleren van ondernemerszin mag volgens de commissie meer expliciet aan bod komen in de opleiding.

3-Informatie, voorzieningen en begeleiding van studenten

Kwaliteitskenmerk
<p>De opleiding verstrekt volledige en gemakkelijk leesbare informatie over alle fasen van de studieloopbaan. Studenten vinden op het studentenportaal of de website op gepaste tijdstippen correcte en heldere informatie over o.a. de programma-opbouw, het onderwijs- en examenreglement, de studietrajectbegeleiding, de examenresultaten. Uit de opleidingsevaluatie door studenten blijkt algemene tevredenheid over de informatievoorzieningen.</p> <p>Uit een beknopte beschrijving van de opleidingsspecifieke voorzieningen op het vlak van bibliotheek, ICT, infrastructuur, sociale voorzieningen blijkt dat deze makkelijk toegankelijk zijn en adequaat in relatie tot de ambities van het studiegebied en de opleiding.</p> <p>De opleiding beschikt over (meet-)gegevens over studie (traject) begeleiding en in-, door- en uitstroom van studenten en heeft, waar nodig, verbeteracties geïnitieerd. Uit de opleidingsevaluatie door studenten blijkt algemene tevredenheid over de infrastructuur en begeleiding.</p>

De informatie voor studenten is goed in orde en de opleiding besteedt de nodige zorg aan communicatie met de studenten. Problemen met het nieuwe studentenportaal worden opgevangen via Toledo. De commissie kon vaststellen dat studenten zich goed voelen in de opleiding en veel kansen krijgen om te groeien en zich te ontwikkelen. Studenten worden goed begeleid en de korte afstand tussen studenten en docenten, ook informeel, is een kracht van de opleiding. De kleinschaligheid van de opleiding maakt dit mee mogelijk.

Tips voor de toekomst

- ✓ De commissie adviseert de opleiding om de begeleiding van studenten meer structureel in te bedden in het curriculum.

4-Betrokkenheid en expertise van stakeholders

Kwaliteitskenmerk

De voor de opleiding ingezette docenten bieden de studenten optimaal de mogelijkheid om leerresultaten te behalen. De CV's van het onderwijzend personeel sluiten goed aan bij de toegewezen onderwijsopdracht. Uit de studentenbevraging over het **didactisch handelen** van de docenten (BOLA's – beoordeling onderwijsleeractiviteiten) blijkt algemene tevredenheid en/of zijn **verbeteracties** geïnitieerd. Er zijn **maatregelen professionalisering** die de onderwijsontwikkeling en –innovatie in het studiegebied stimuleren.

De opleiding stimuleert **betrokkenheid** van interne en externe stakeholders, onafhankelijke peers en experts bij onderwijs en kwaliteitszorg. De opleiding biedt recente voorbeelden aan van een actieve en verankerde participatie van **studentenvertegenwoordigers**. De samenwerking tussen **werkveldvertegenwoordigers /andere partners** en de opleiding heeft een meerwaarde voor beide partijen.

De opleiding werkt nauw samen met het werkveld, maar er blijven op dat vlak een aantal kansen liggen. De contacten met het werkveld zijn immers essentieel om het curriculum up-to-date te houden en met het oog daarop is het netwerk van de opleiding aan vernieuwing toe. De resonantieraad vergadert op vastgelegde momenten en is een bron van feedback voor de opleiding. De opleidingsstudentenraad is goed ingeburgerd en vergadert op regelmatige tijdstippen. De commissie kon vaststellen dat de docenten samen een geëngageerd team vormen.

Tips voor de toekomst

- ✓ De commissie adviseert de opleiding om voortdurend te investeren in het netwerk van externe stakeholders en het verder strategisch uit te bouwen, bv. in functie van nieuwe ontwikkelingen in het werkveld.
- ✓ De commissie adviseert de opleiding de samenstelling van de resonantieraad te herbekijken vanuit strategisch oogpunt. Het is met andere woorden nodig om te bepalen welke functies en rollen in de resonantieraad moeten zetelen in functie van strategisch overleg over de toekomstige invulling van de opleiding Facility management.
- ✓ De commissie vraagt de opleiding ernaar te streven de samenwerking met andere scholen meer gestructureerd en hechter te laten verlopen.
- ✓ De commissie vraagt de opleiding aandacht te besteden aan de ontwikkeling als team en erover te waken dat nieuwe expertise op teamniveau wordt binnengebracht en niet op het niveau van individuele docenten.

5-Focusdossier: internationalisering, praktijkgericht onderzoek en/of dienstverlening

Kwaliteitskenmerk
De opleiding maakt een keuze over welk dossier zij wil voorleggen. In het dossier rond internationalisering toont de opleiding dat zij een internationale leeromgeving creëert. Uit het dossier rond praktijkgericht onderzoek en/of dienstverlening blijkt dat de wisselwerking tussen de opleiding en praktijkgericht onderzoek/dienstverlening een meerwaarde heeft voor beide partijen.

De commissie stelde vast dat met betrekking tot internationalisering, zowel bij studenten als bij docenten en zowel wat betreft inkomende als uitgaande mobiliteit, een grote verbeterslag nodig is. De commissie heeft begrip voor de ontwikkelingen die het team de voorbije jaren doormaakte, maar moet ook vaststellen dat de uitwerking van internationalisering een hiaat is. De commissie is er nochtans van overtuigd dat dit een belangrijk aspect is voor zowel de studenten, de docenten als de opleiding op zich.

Ook op het vlak van praktijkgericht onderzoek en dienstverlening stelt de commissie vast dat er heel wat kansen blijven liggen. De commissie is ervan overtuigd dat binnen het team zowel de interesse als de juiste profielen en competenties aanwezig zijn om praktijkgericht onderzoek en dienstverlening uit te bouwen. Inspirerende initiatieven uit het verleden tonen ook aan dat het mogelijk is en dat onderzoek en dienstverlening een meerwaarde kunnen bieden voor de opleiding.

Tips voor de toekomst

- ✓ De commissie wil de opleiding expliciet aanmoedigen om te starten met het uitbouwen van een nieuw internationaal netwerk. Aandachtspunt daarbij is dat het internationaal netwerk alle velden van facility management dekt en niet alleen de focus legt op zorg.
- ✓ De commissie spreekt de expliciete verwachting uit t.a.v. de opleiding om werk te maken van praktijkgericht onderzoek en dienstverlening en de mogelijkheden te bekijken voor het opzetten van nieuwe initiatieven op dat vlak.

6-Algemeen

De commissie bedankt de opleiding uitdrukkelijk voor de ontvangst, het ter beschikking gestelde materiaal en de open geest waarin de gesprekken zijn verlopen.

De commissie geeft graag een pluim voor het enthousiaste, geëngageerde team dat instaat voor de realisatie van de opleiding Facility management. De commissie stelde vast dat het team de nodige 'goesting' en kracht heeft om de opleiding verder uit te bouwen. De commissie wil hierbij benadrukken dat de werkplek van de docenten een belangrijke invloed kan hebben op de 'goesting' en vindt het belangrijk dat er in de toekomst inspanningen worden geleverd om de kwaliteit van de werkplekken te verbeteren. In de geest van de opleiding zou het een idee kunnen zijn hieraan een project met of wedstrijd voor studenten te koppelen.

Ten slotte wil de commissie het team uitdagen om na te denken over manieren om de opleiding continu up-to-date en relevant voor het werkveld te houden. Er moet met andere woorden over gewaakt worden dat de opleiding toekomstgericht en toekomstbestendig blijft, met de nodige garanties voor de borging van de kwaliteit.

3. Bijlage - Verslag van het groepsgesprek

Na verwelkoming van de vertegenwoordigers van de opleiding door de voorzitter, wordt de bedoeling van het groepsgesprek kort toegelicht. Tijdens het gesprek zullen de commissieleden een aantal thema's aanhalen waarbij ze, na de deskresearch en speeddating, nog verdere verdieping of verduidelijking nodig hebben.

Bij de start van het gesprek wordt stilgestaan bij de *curriculumontwikkeling* die de opleiding doorloopt. Op de vraag wat docenten leuk vinden aan dat proces wordt aangegeven dat dankzij de curriculumhervorming een aantal aspecten die informeel al aan bod komen, meer structuur kunnen krijgen. De vakken worden tegen het licht gehouden om te bekijken wat eventueel geschrapt moet worden, welke nieuwe inhoud nodig zijn, ... en hierover worden inhoudelijke discussies gevoerd binnen het team. Bedoeling is om opleidingsonderdelen te clusteren en het curriculum af te stemmen op de beleidslijnen die zijn uitgezet op niveau van de hogeschool, rekening houdend met nieuwe trends, vragen van studenten, enz. De opleiding toekomstbestendig maken wordt mogelijk door af te stemmen op nieuwe ontwikkelingen en tendensen, bv. m.b.t. software. Via contacten met het werkveld (o.a. resonantieraad, beroepsfederatie, vakspecialisten) kan het curriculum de buitenwereld volgen. Ook tendensen die vastgesteld worden naar aanleiding van stages en bachelorproeven worden meegenomen in de curriculumontwikkeling.

Wat betreft de *timing* staat de curriculumvernieuwing nu on hold. Vorig jaar werd gestart met de herwerking. Voor de verdere uitwerking wordt gewacht op de resultaten van het hogeschoolbrede strategisch project 'naar een instellingsbreed kader voor curriculumopbouw'. Van zodra de resultaten van het project beschikbaar zijn, wordt het curriculum op punt gesteld. Intussen kreeg de visie en het onderwijsconcept van de opleiding een update. Vermoedelijke startdatum voor het nieuwe curriculum is 2021-2022. In afwachting van de implementatie van het nieuwe curriculum als geheel, worden de lopende cursussen aangepast en up-to-date gehouden. Het startidee voor de nieuwe onderwijsvisie van de opleiding, die is afgestemd op de visie Odisee 2027, is studenten op te leiden tot 'technologisch projectmanager'. Het *proces* van de curriculumvernieuwing verloopt in co-creatie. Na een eerste voorzet in een groeinota, volgde al veel discussie in team, aanpassingen van de nota, terugkoppeling naar en bespreking met studenten en vertegenwoordigers van het werkveld, ... Het is dus een continu proces met veel heen-en-weer gesprekken tussen verschillende betrokkenen en voortschrijdend inzicht. Op de vraag of *toekomstige studenten* wel kunnen wachten op het nieuwe curriculum, geven de aanwezige studenten aan dat dat wel degelijk het geval is. De vakken krijgen nu immers al regelmatig een update, nieuwe ontwikkelingen en innovaties worden geïntegreerd in de lessen.

Tijdens het gesprek worden enkele voorbeelden gegeven van wijzigingen die al zijn doorgevoerd of opleidingsonderdelen die anders worden ingevuld, los van de curriculumvernieuwing. Zo worden bepaalde taaltaken, die vroeger in het kader van het opleidingsonderdeel Nederlands werden gemaakt, nu geïntegreerd in andere opleidingsonderdelen, bv. interview afnemen, beleidsnota opstellen. Studenten herkennen dit en vullen aan met het voorbeeld van vergadertechnieken en -verslaggeving die geïntegreerd worden aangeboden in een ander opleidingsonderdeel. De evaluatie van deze aspecten verloopt ook geïntegreerd. Niet alle aanpassingen kunnen echter nu al worden doorgevoerd. Het voorbeeld wordt gegeven van de stage waarbij de opleiding meer tijd zou willen vrijmaken voor een oriënterende stage. Aan een dergelijke wijziging gaat meer voorbereiding vooraf en er is dus meer tijd voor nodig.

Het *werkveld* wordt continu betrokken bij de opleiding en dit zowel formeel (bv. resonantieraad) als informeel (bv. tijdens stagebezoeken). De resonantieraad bestaat uit een 5-tal kernleden en een aantal 'vrienden van de opleiding'. Zowel de beroepsvereniging als de posthogeschoolopleiding zijn

daarbij vertegenwoordigd. De resonantieraad vergadert tweemaal per jaar, volgens een vooraf vastgelegde planning. Het gebeurt dat de vergadering gekoppeld wordt aan een ander evenement. Leden van de resonantieraad waren ook aanwezig bij besprekingen over de curriculumontwikkeling.

De *startbekwaamheid* van afgestudeerden wordt bepaald aan de hand van de DLR, de OLR en de kerndoelen. Verder is ook de continue wisselwerking tussen de opleiding, de beroepsvereniging IFMA en de stagebedrijven belangrijk voor het bepalen van de startbekwaamheid. Studenten geven aan dat tijdens de stage getoetst wordt of ze voldoende praktijkgericht kunnen werken. De stage is belangrijk om de nodige maturiteit te creëren zodat studenten na drie jaar effectief werkbekwaam zijn. Tijdens de opleiding werken studenten een aantal 'beroepsproducten' uit (bv. adviesnota, planning, begroting) en dit vooral in het kader van stages, projecten, deelname aan events, bachelorproeven.

De vraag wordt gesteld op welke manier studenten (kunnen) ervaren dat *eigenaarschap* belangrijk is doorheen de opleiding. Er wordt aangegeven dat studenten doorheen de opleiding een goed beeld krijgen van zichzelf. Een student die interesse heeft in een bepaald gebied, bv. catering, kan zich daarin ook specialiseren. De aanwezige alumni bevestigen dat eigenaarschap gestimuleerd wordt tijdens de opleiding. Er zijn veel kansen om kennis te maken met verschillende aspecten van het werkveld, o.a. via gastsprekers, stages, events, ... Studenten kunnen naar aanleiding hiervan zelf kansen grijpen en initiatief nemen, bv. contacten leggen met het oog op een studenten- of vakantiejob. Het is een vaststelling dat studenten evolueren, hun kritische ingesteldheid is gestegen in vergelijking met vroeger en studenten worden daarin ook gestimuleerd.

Twee docenten van het team zijn, in overleg met de dienst marketing en communicatie, verantwoordelijk voor de PR van de opleiding. In het kader daarvan werd het *beroepsprofiel* van de opleiding FM geconcretiseerd zodat het voor abiturienten duidelijker wordt in welke beroepen een afgestudeerde FM terecht kan komen. Hierbij wordt opgemerkt dat het moeilijk was om de drie belangrijkste profielen voor de opleiding te kiezen. Het werkveld is immers heel ruim. In functie van rekrutering van nieuwe studenten is het nochtans heel belangrijk om die keuze te maken. De profielen zijn intussen doorgestuurd aan de dienst marketing en communicatie en werden o.a. opgemaakt op basis van van gesprekken met oud-studenten.

Zowel de studenten als alumni en docenten zijn tevreden over de *breedte van de opleiding* met het oog op de ruime inzetbaarheid van afgestudeerden. Bovendien kunnen studenten zich op basis van persoonlijke keuzes ook deels specialiseren, bv. tijdens de stage. Alumni ervaren de brede basis als positief.

Er worden een aantal voorbeelden gegeven van de manier waarop het team de *kwaliteit van de opleiding* bewaakt. Zo geven docenten geregeld onderling feedback bij elkaars cursus en betrekken ze daarbij ook leden van de resonantieraad en/of studenten. Toetscommissies worden zowel intern als extern georganiseerd. Collega's geven onderling feedback bij elkaars examens. In overleg met de dienst kwaliteit en beleid werden twee externe toetscommissies georganiseerd waarbij externe specialisten op basis van een checklist de evaluaties van de opleiding beoordeelden

Op niveau van de onderwijsgroep wordt vormgegeven aan *talentgericht onderwijs*. Het uitgangspunt is de intrinsieke motivatie van studenten en zelfreflectie wordt daarbij gezien als een belangrijk middel voor de ontwikkeling van professionele identiteit. De student krijgt volledig eigenaarschap over dit proces en kan het autonoom vormgeven, bv. invulling van het portfolio. De visie van het studiegebied is om de ontwikkeling van de professionele identiteit buiten de evaluatie te houden. Er

staan met andere woorden wel studiepunten tegenover, maar geen cijfers. De opleiding is echter vrij wat betreft de concrete implementatie.

Ter voorbereiding van de focus op talentgericht onderwijs volgden twee docenten van het team een *opleiding* coaching. Nieuwe kennis wordt meestal informeel gedeeld binnen het team. Het delen van diepgaande informatie over heel specifieke vakgebieden is niet altijd relevant voor andere teamleden. Jaarlijks in januari en juni zijn vaste momenten gepland voor teamontwikkeling, bv. onderwijsdag waarbij docenten een keuze kunnen maken uit verschillende sessies. Verder zijn ook activiteiten en ontmoetingen met het werkveld voor docenten belangrijk om bij te blijven en nieuwe kennis op te doen, bv. deelname aan werkgroepen, werkveld i.v.m. nieuwe topics uitnodigen in de lessen, ...

Vakterminologie komt in verschillende opleidingsonderdelen aan bod en in het 1ste jaar wordt aandacht besteed aan belangrijke basisbegrippen. De Europese norm NEN-EN 15221 is een belangrijke richtlijn binnen de opleiding en studenten moeten die veelvuldig gebruiken, bv. voor de bachelorproef. Docenten overleggen onderling over de kernbegrippen en topics die aan bod moeten komen, waar eventueel synergieën zitten, wat kan worden samengebracht, ... Ook over het te behalen niveau wordt overleg gepleegd. Het is de bedoeling dat studenten in de loop van de opleiding evolueren van operationeel niveau over operationeel-tactisch naar tactisch-strategisch niveau in de 3de fase.

In het curriculum zijn *ICT-lessen* geïntegreerd, o.a. Excel en Access. Binnen de opleiding bestaan verschillende opvattingen over het al dan niet blijven aanbieden van Access in het curriculum. Dit moet van dichtbij bekeken worden door het team om tot een beslissing te komen. Nieuwe ontwikkelingen en evoluties uit de praktijk (bv. facilitaire software, gebruik van camera's en sensoren, gebruik van big data, internet of things, enz.) komen o.a. aan bod tijdens bedrijfsbezoeken en voordrachten en worden op die manier binnengebracht in het curriculum.

Bij het uitwerken van hun *bachelorproef* vertrekken studenten van een onderzoeksvraag en wordt van hen verwacht dat ze een onderzoekende, kritische houding aannemen, gelinkt aan de concrete uitwerking om tot een praktijkgerichte oplossing te komen. Er zijn op dit vlak nog een aantal opportuniteiten die nu onderbenut worden. Daarbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan het uitwerken van een bachelorproef in samenwerking met studenten van een andere opleiding (bv. Energietechnologie) of gebruik maken van de symbiose met andere bachelorproeven binnen de eigen opleiding. Studenten presenteren hun bachelorproef aan docenten en vertegenwoordigers van het werkveld. De evaluatie gebeurt op basis van een evaluatielijst van verschillende topics en evaluatiecriteria. Externen zijn vooraf op de hoogte van die rubrieken, maar krijgen geen formele opleiding. De beoordeling vindt altijd plaats in samenspraak tussen docenten en werkveld-vertegenwoordigers, die na de presentatie samen tot een consensus komen.

Ten slotte wordt de vraag gesteld of er nog belangrijke aspecten zijn die de opleiding afsluitend wenst mee te delen aan de commissie.

- Veel studenten kiezen voor de opleiding FM omwille van de breedheid en de vele mogelijkheden die ze nadien nog hebben. Dankzij de brede opleiding hebben studenten na afstuderen ook nog veel mogelijkheden om verder te studeren.
- Er wordt opgemerkt dat de afgelopen jaren verschillende wissels gebeurden bij de leidinggevendenden van de opleiding (opleidingshoofd en studiegebieddirecteur). Daardoor kon de opleiding minder snel evolueren dan opleidingen met een standvastig leiderschap en een duidelijke lijn over de jaren heen. Dit is een belangrijke factor voor de huidige situatie van de opleiding.